

برنامه‌های هواپیمایی کشوری
Civil Aviation Programme (CAP)

NATIONAL CIVIL AVIATION FACILITATION PROGRAMME

برنامه ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی

پیش‌نویس اولیه : مهر ماه ۹۷

First Draft Edition: Oct. 2018

فهرست مندرجات

۱- کلیات	۱
۱-۱- هدف	۱
۲-۱- تعاریف و اختصارات	۱
۲- برنامه ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی	۳
۱-۲- مزایای برنامه ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی	۳
۲-۲- اهداف برنامه	۳
۳-۲- قوانین و مقررات	۳
۲-۳-۱- مقررات بین المللی	۴
۳- سازماندهی و مدیریت برنامه	۶
۱-۳- کمیته ملی تسهیلات	۶
۳-۱-۱- اهداف کمیته ملی تسهیلات	۶
۳-۱-۲- اعضای کمیته ملی تسهیلات	۷
۳-۱-۳- وظایف کمیته ملی تسهیلات	۷
۳-۱-۴- اقدامات کمیته ملی تسهیلات	۸
۲-۳- کمیته های تسهیلات فرودگاهی	۱۱
۳-۲-۱- اقدامات کمیته تسهیلات فرودگاهی	۱۱
۴- نقش ، وظایف و مسئولیت دستگاه های درگیر در تسهیلات حمل و نقل هوایی	۱۲
۴-۱- مقامات مسئول برنامه ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی	۱۲
۴-۲- مقامات مسئول امنیت هوانوردی	۱۲
۴-۳- گمرک	۱۳
۴-۴- مهاجرت و گذرنامه	۱۴
۴-۵- امور بهداشت و سلامت	۱۵
۴-۶- حفظ نباتات و ذخایر ژنتیک گیاهی	۱۶

- ۴-۷-قرنطینه دامی ۱۶
- ۴-۸-وظایف و مسئولیت های شرکت های هواپیمایی ۱۷
- ۴-۹-وظایف و مسئولیت های شرکت فرودگاه ها و ناوبری هوایی ایران ۱۷
- ۴-۱۰-وظایف و مسئولیت های شرکت های خدمات هندلینگ ۱۸
- ۴-۱۱-وزارت امور خارجه ۱۸

۱- کلیات

هیات محترم وزیران در ماده ۱۱ آیین نامه "احداث، توسعه، بهره برداری و مدیریت فرودگاه‌های غیر نظامی" مصوب سال ۱۳۹۲، سازمان هواپیمایی کشوری را ملزم به تدوین، ابلاغ و نظارت بر اجرای الزامات مربوط به تسهیلات فرودگاهی نموده است.

بر اساس استانداردهای سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری (ICAO) مندرج در بند ۸,۱۷ ضمیمه شماره ۹ (Annex9)، کشورهای عضو پیمان شیکاگو ملزم شده‌اند تا برنامه ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی را تهیه و اجرا نمایند.

۱-۱- هدف

هدف از تدوین این سند، فراهم نمودن چارچوبی به منظور راهنمایی در بهبود و بهینه‌سازی جریان عملیاتی هواپیما، خدمه، مسافر و بار در فرودگاه و برخورداری از محیط عملیاتی امن و ایمنی که در آن خدمات ارائه شده به صورت پایدار و موثر ارائه شوند.

۲-۱- تعاریف و اختصارات

در این شیوه‌نامه، واژه‌های زیر در معانی مشروح مربوطه به کار می‌روند:

۱. **سازمان**: سازمان هواپیمایی کشوری
۲. **برنامه**: برنامه ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی
۳. **تسهیلات**: منظور کلیه مقررات، دستورالعمل‌ها، سیستمها و تجهیزات و تمهیداتی است که به منظور تسهیل و تسریع در اعمال پردازش‌های مسافر، کادر پروازی، بار، پست و هواپیما فراهم گردیده‌اند.
۴. **کمیته ملی تسهیلات**: مجموعه‌ای از نمایندگان دولت و بخش خصوصی که در خصوص موضوعات تسهیلاتی بایکدیگر همیاری، مشورت و تبادل نظر نمایند
۵. **شرکت هواپیمایی**: شخص حقوقی (اعم از داخلی و خارجی) است که مطابق قوانین کشوری در زمینه ارائه خدمات حمل و نقل مسافر، بار و پست در پروازهای بازرگانی (تجاری) فعالیت کند.
۶. **خدمه پروازی**: منظور از کادر پروازی Cabin Crew و Cockpit Crew می‌باشد.

۷. **بار:** منظور کلیه محمولات شامل بار غیر همراه مسافر، پست و سایر محمولاتی است که توسط هواپیما با هدف تجاری حمل می گردد.

۸. **جامه دان (بار همراه مسافر):** محموله همراه مسافر که در قسمت بار هواپیما و با درج اطلاعات مربوطه در سیستم های شرکت هواپیمایی ثبت و دارای بار کد می گردد. این محموله ممکن است همراه مسافر در هواپیمای حامل وی ارسال و یا حسب شرایط با هواپیمایی دیگر جابجا گردد.

۹. **مرز هوایی:** در این نظامنامه منظور از مرز هوایی، آن دسته از فرودگاههایی هستند که بر اساس مصوبه هیئت وزیران به عنوان مرز هوایی شناخته می شوند. به استناد نشریه اطلاعات هوانوردی سازمان هواپیمایی کشوری (AIP)، مرزهای هوایی بر اساس اهمیت به دو دسته فرودگاه های بین المللی اولیه و ثانویه (فرودگاههای مرز هوایی) دسته بندی شده است

۱۰. اختصارات :

AIP	Aeronautical Information Publication	نشریه اطلاعات هوانوردی سازمان هواپیمایی کشوری
WHO	World Health Organization	سازمان بهداشت جهانی
IHR	International Health Regulation	مقررات بهداشت جهانی
WCO	World Custom Organization	سازمان جهانی گمرک
IATA	International Air Transport Association	اتحادیه بین المللی شرکت های حمل و نقل هوایی
ACI	Airport council International	انجمن بین المللی فرودگاه ها
ICAO	International Civil Aviation Organization	سازمان بین المللی هواپیمایی کشوری
FAL	Facilitation	تسهیلات
NATFP	National Air Transport Facilitation Program	برنامه ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی
SARPs	Standard And Recommended Procedures	رویه های استاندارد و توصیه ای
MRTD	Machine Readable Documents	اسناد قابل خواندن توسط ماشین
e-Freight	Electronic Freight	باربری الکترونیکی

۲- برنامه ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی

۱-۲- مزایای برنامه ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی

مزایای بالقوه‌ای که انتظار می‌رود با اجرای برنامه بدان دست یافت عبارتند از:

الف) حفظ یا افزایش کیفیت جریان عملیاتی خدمات هواپیما، خدمه، مسافر و بار؛

ب) حفظ یا افزایش سطح خدمات مسافری مقرون به صرفه و ارتقاء بهره‌وری در فرآیندها و مراحل فعالیت؛

ج) تسهیل، تجمیع و تشویق در جهت رشد حمل و نقل هوایی و

د) کمک به کسب و انتقال تجربیات مثبت در رفع نیازهای افراد در سفر.

۲-۲- اهداف برنامه

اهداف برنامه عبارتند از:

- سازماندهی توزیع اطلاعات و ایجاد هماهنگی در دستیابی به اهداف جامع سرعت، دقت و کیفیت در ارائه تسهیلات و خدمات حمل و نقل هوایی غیر نظامی میان وزارتخانه‌ها، سازمانها و نهادهای کنترلی و نظارتی فعال در صنعت
- حصول اطمینان از پیاده‌سازی استانداردها و توصیه‌های ضمیمه شماره ۹ کنوانسیون شیکاگو
- بالا بردن کارآیی، بهره‌وری و کیفیت خدمات در حمل و نقل هوایی غیر نظامی، با ارتقاء فرآیندها و رویه‌های جابجایی هواپیما، بار، پست، مسافر و خدمه پروازی و برداشتن موانع و تأخیرات غیر ضرور
- حمایت فعالانه از توسعه استراتژی‌های نوآورانه در جهت تسهیل و خدمات‌رسانی موثر

۲-۳- قوانین و مقررات

این برنامه بر اساس مجموعه‌ای از قوانین، مقررات و رویه‌ها ملی و بین‌المللی شکل گرفته است.

۲-۳-۱- مقررات ملی

- قانون هواپیمایی کشوری

- ماده واحده الحاق کشور به کنوانسیون هواپیمایی بین المللی کشوری شیکاگو مصوب ۱۳۲۸/۴/۳۰
- قانون تعیین حدود مسئولیت شرکت های هواپیمایی ایرانی مصوب ۱۳۹۱/۵/۱۱
- مصوبه مورخ ۱۳۸۹/۹/۱۴ هیئت وزیران در خصوص اجرای ضمایم کنوانسیون شیکاگو توسط سازمان هواپیمایی کشوری
- آیین نامه "احداث، توسعه، بهره برداری و مدیریت فرودگاه های غیر نظامی"
- مصوبه مورخ ۱۳۷۲/۱۲/۱۰ شورای عالی اداری در خصوص لزوم تشکیل کمیته ای به ریاست رئیس سازمان هواپیمایی کشوری و با عضویت بالاترین سطوح ذیربط در امور هواپیمایی در نیروی انتظامی، سپاه حفاظت هواپیمایی، وزارت اطلاعات، اداره کل اتباع خارجی (گذرنامه نیروی انتظامی) و گمرک ج.ا.ایران
- مقررات گمرکی کشور
- مقررات صادرات و واردات
- مقررات قرنطینه نباتی و حیوانی کشور
- مقررات نظارت و کنترل بهداشتی
- مقررات رادیویی کشور
- مقررات و قوانین برنامه های توسعه ای کشور
- نظامنامه برنامه امنیتی هواپیمایی، و ...

از جمله مقررات ملی هستند که در تدوین این برنامه به آنها اشاره یا از آنها استفاده شده است.

۲-۳-۱- مقررات بین المللی

- ماده ۱۰ کنوانسیون شیکاگو (تعیین فرودگاه های بین المللی)
- ماده ۱۳ کنوانسیون شیکاگو (یکسان سازی فرآیندها و مقررات)
- ماده ۱۴ کنوانسیون شیکاگو (ممانعت از بروز و شیوع بیماری های واگیر از طریق مسافرت های هوایی)
- ماده ۲۲ کنوانسیون شیکاگو (تسهیل و تسریع فرآیندهای پردازش هواپیما در ناوبری هوایی و اجتناب از تأخیرات غیر ضرور)

- ماده ۲۳ کنوانسیون شیکاگو (انتشار گذرنامه و اسناد مسافرتی مکانیزه سایر مدارک سفر به صورت ماشینی (MRTD Machine Readable Travel Documents))
- ماده ۲۴ کنوانسیون شیکاگو (هماهنگی و یکنواختی در تدوین مقررات مربوط به عوارض گمرکی در خصوص هواپیماهای در رفت و آمد از قلمرو کشورهای متعاقد)
- ماده ۲۹ کنوانسیون شیکاگو (اسناد و مدارکی که لزوماً باید در هواپیما وجود داشته باشد)
- ماده ۳۵ کنوانسیون شیکاگو (مقررات در خصوص محدودیت های حمل برخی از انواع بار با هواپیما)
- مواد ۳۷ و ۳۸ کنوانسیون شیکاگو (لزوم اعلان مغایرت با استاندارد ها و مقررات بین المللی)
- استانداردها و توصیه های ضمیمه شماره ۹ کنوانسیون شیکاگو (Annex 9)
- مقررات یکنواختی مسئولیت کنوانسیون شیکاگو
- مقررات اسناد مسافرتی قابل خواندن توسط ماشین (DOC 9303)
- مقررات کمک به بازمانده ها و اقوام خانواده های مجروح و سانحه دیده گان سوانح هوایی (Family assistance)
- مقررات بهداشت جهانی IHR2005 و الحاقیه و اصلاحیه های آن
- مقررات WCO سازمان گمرک جهانی

۳- سازماندهی و مدیریت برنامه

۳-۱- کمیته ملی تسهیلات

در اجرای الزامات سازمان بین المللی هواپیمایی کشوری (ICAO) مندرج در استاندارد ۸,۱۹ ضمیمه شماره ۹ (Annex9) کنوانسیون شیکاگو، و به استناد مصوبه پنجاه و دومین جلسه (مورخ ۷۲/۱۲/۱۰) شورای عالی اداری کشور، سازمان هواپیمایی کشوری به عنوان نماینده دولت جمهوری اسلامی ایران مسئول برپایی کمیته ملی تسهیلات (کمیته تسهیلات و استاندارد و ارزیابی امور فرودگاهی در سازمان هواپیمایی کشور)، جهت ایجاد، پیاده سازی، مدیریت تمهیدات اتخاذ شده و بروز نگهداری این برنامه می باشد.

۳-۱-۱- اهداف کمیته ملی تسهیلات

اهم اهداف کمیته عبارت است از:

- اطمینان از هماهنگی میان وزارتخانه‌ها، نهادها و سایر ذینفعان صنعت در حذف موانع غیر ضرور و نیز تأخیرات با هدف بهبود کارآیی و سطح خدمات در فرآیندهای عملیات هواپیما، مسافر، جامه دان، بار، پست و خدمه پروازی هواپیمایی غیر نظامی
- ایجاد و پیاده سازی تمهیدات برنامه NATFP مطابق مقررات انکس ۹ (تسهیلات)
- بررسی پیشنهادات (اعضا و سایر بخش ها) به منظور بهبود سطح خدمات و رفع موانع اجرایی برنامه‌های توسعه ای IATA و ACI
- ترغیب به ایجاد و توسعه بهترین روشها در کلیه زمینه های تسهیلات حمل و نقل هوایی (مانند مهاجرت، گمرک، هندلینگ مسافران و معلولان و توسعه زیرساختهای ICT)
- بررسی و تجزیه و تحلیل تغییر در مقررات نافذ در حوزه تسهیلاتی (به عنوان مثال اصلاحات انکس ۹)
- آگاه نمودن دپارتمان‌ها، نهادهای تخصصی و سایر سازمان های ذیربط که می توانند در توسعه تسهیلات حمل و نقل هوایی غیر نظامی تأثیر زیادی داشته باشند (به عنوان مثال پانل تسهیلات ایکائو) و نیز بررسی ملاحظات این سازمانها و رایه پیشنهادات به آن ها با در نظر داشتن موارد مرتبط با برنامه ملی.
- هماهنگی با کمیته امنیت هوانوردی در خصوص موضوعات تسهیلاتی مرتبط با امنیت

با توجه به تلاقی برخی وظایف کمیته ملی تسهیلات و کمیته امنیت هوانوردی کشور، هماهنگی لازم جهت جلوگیری از دوباره کاری، از طریق همتایان شرکت کننده در هر دو کمیته فراهم می گردد. کمیته های امنیتی در این چنین مواقعی یا باید به عنوان بخشی از کمیته تسهیلات مسایل مشترک را بررسی نمایند و یا این که موضوع مورد فعالیت مشترک به منظور بررسی بیشتر ابعاد امنیتی به کمیته امنیت هوانوردی ارجاع شود. (در شرایطی که نظر هر دو کمیته تأمین نگردد، نظر نهایی را ریاست سازمان هواپیمایی کشوری که به عنوان مسئول اصلی هر دو کمیته می باشد، فصل الخطاب خواهد داد).

۳-۱-۲- اعضای کمیته ملی تسهیلات

کمیته متشکل از رئیس سازمان هواپیمایی کشوری، معاونت ذریبط هواپیمای جمهوری اسلامی ایران و بالاترین سطح ذریبط امور هواپیمایی در

- وزارت امور خارجه
- وزارت اطلاعات
- نیروی انتظامی (پلیس گذرنامه و مهاجرت)
- سپاه حفاظت هواپیمایی
- پلیس فرودگاه های کشور
- گمرک ج.ا.ایران
- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری
- وزارت جهاد کشاورزی (دامپزشکی - حفظ نباتات)
- شرکت فرودگاه ها و ناوبری هوایی ایران
- شهر فرودگاهی فرودگاه امام خمینی (ره)
- انجمن شرکت های هواپیمایی
- انجمن شرکت های هندلینگ

بنا بر ضرورت سایر اشخاص و سازمان ها که می توانند به عنوان ناظر با نقش مشورتی در صورت دعوت حضور داشته باشند.

۳-۱-۳- وظایف کمیته ملی تسهیلات

وظیفه کمیته ملی تسهیلات در دیدگاه کلی شامل موارد ذیل می‌گردد:

- بازبینی مرتب سطح تسهیلات هواپیمایی غیر نظامی در فرودگاه‌های بین‌المللی در کشور ج.ا.ایران
- بررسی و ارایه راه حل‌های توصیه‌ای و الزامی در خصوص تسهیلات هوانوردی غیر نظامی
- حصول اطمینان از بکارگیری رویه‌ها قانونی مطابق با استانداردها و توصیه‌های ایکائو در فرودگاه‌ها
- بررسی تغییرات پیشنهادی در قوانین و مقررات استاندارد و توصیه‌ای بین‌المللی منتشره توسط مجامع بین‌المللی و دیدن آن‌ها در خط مشی ملی
- مطابقت استانداردهای انکس ۹ با رویه‌ها و مقررات داخلی و اعلام رسمی عدم مطابقت‌ها به ایکائو
- پیشنهاد تغییر قوانین و مقررات مغایر با استانداردهای ایکائو در زمینه تسهیلات فرودگاهی
- تعیین و به اشتراک گذاری اطلاعات در خصوص ماهیت اقدامات توسعه‌ای دستگاه مربوطه که می‌تواند بر تسهیلات موثر باشد. (به عنوان مثال گمرک ماهیت اقدامات توسعه‌ای خود را در زمینه پنجره واحد فرامرزی که موثر بر فرآیند بار هوایی می‌باشد به اشتراک گذاشته تا در راستای بهبود و رفع موانع در فضای واقعی شرکت‌های هواپیمایی مورد آنالیز قرار گیرد.)
- حصول اطمینان از نظارت و ارزیابی منظم گردش فعالیت‌ها در حوزه تسهیلات فرودگاهی توسط کمیته‌های تسهیلات فرودگاهی فرودگاه‌های بین‌المللی.
- تدوین آیین‌نامه داخلی نحوه تشکیل جلسات و چگونگی تشکیل کمیته‌های فرعی

۳-۱-۴- اقدامات کمیته ملی تسهیلات

- پیگیری جهت نصب و بهره‌برداری از سامانه‌ها، تجهیزات و تکنولوژی به منظور کاهش و یا حذف نقاط ایستایی، و نیز بهبود عملکرد واحدهای کنترلی و بازرسی فعال در فرودگاه مانند گمرک، گذرنامه، قرنطینه، سازمان بهداشت و آژانس‌های هندلینگ بار و مسافر
- بررسی شرایط فرودگاه‌های متقاضی انجام خدمات پروازهای بین‌المللی و یا مرز هوایی شدن و ارائه پیشنهادات و نقطه نظرات مربوط به مراجع ذیصلاح
- تدوین، بازبینی و در صورت نیاز اصلاح دستورالعملها و فرآیندهای مورد نیاز برای ورود و خروج پروازها؛

- تدوین، بازبینی و در صورت نیاز اصلاح دستورالعملها و فرآیندهای بهداشتی، گندزدایی، حشره زدایی و نظافت هواپیما
- تدوین، بازبینی و در صورت نیاز اصلاح دستورالعملها و فرآیندهای مورد نیاز برای ورود و خروج مسافر و جامه دان؛
- تدوین، بازبینی و در صورت نیاز اصلاح دستورالعملها و فرآیندهای مورد نیاز برای ورود و خروج بار و محموله های دیگر؛
- تدوین، بازبینی و در صورت نیاز اصلاح دستورالعملها و فرآیندهای مورد نیاز برای ورود و خروج مسافران پذیرش نشده و دیپورتی
- تعیین تسهیلات و سرویس ها بین المللی در فرودگاه های بین المللی و مرز هوایی
- تعیین تسهیلات و خدمات ترافیکی در فرودگاه های بین المللی و مرز هوایی
- بازبینی دوره ای فرآیندهای اجرایی توسط همه گروههای درگیر با هدف دستیابی به توصیه شماره ۳۸-۳ و ۴۱-۳ انکس ۹ پردازش مسافر ورودی و خروجی بین المللی در زمانهای هدف تعیین شده (توصیه ایکائو تعیین سقف ۴۵ دقیقه برای ترخیص مسافر ورودی و ۶۰ دقیقه برای ترخیص مسافر خروجی در مجموع کنترل های نظارتی و خدماتی است)،
- مطالعه و بررسی زمانهای مورد نیاز برای اجرای عملیات در بخشهای مجزا، ترکیب و جمع بندی آنها در فرآیندهای کلی جهت تعیین و نیل به زمانهای هدف و تعیین استانداردهای مورد نیاز در این زمینه؛
- استاندارد سازی، ارتقاء و بهسازی کمی و کیفی تابلوها و علائم راهنما، بمنظور کاهش سردرگمی و پایین آوردن ضریب اشتباه استفاده کنندگان در نقاط بازرسی؛
- طراحی و باز طراحی فرودگاه ها با دیدگاه توسعه تسهیلات و خدمات و سرویس های فرودگاهی؛
- نظارت بر، کنترل و ارتقاء فرآیند تحویل بار به / از فرودگاه و تعیین چارچوب و نحوه همکاری با گمرک و سایر نهادهای مرتبط در این زمینه؛

- در نظر گرفتن و اختیار راهکار مناسب جهت حل مشکلات پولی و بانکی مسافری در ارتباط با تبدیل ارز، پرداخت تعرفه ها (عوارض خروجی) و سایر موضوعات بانکی (کارت های اعتباری، سیستم های ATM و ...)
- تسهیل فرآیندهای کنترل مواد مخدر، امنیت هوانوردی، کنترل قاچاق کالا و ارز و هندلینگ کالاهای خطرناک بمنظور دستیابی به اهداف مورد نظر در هر یک از حوزه های خاص؛
- بررسی و تجزیه و تحلیل الزامات نهادها و سازمانهای مختلف کنترل کننده و انجام هماهنگیهای لازم بمنظور اطمینان از ترخیص و تحویل سریع کالای ارسالی از طریق بار هوایی،
- فراهم نمودن تسهیلات مناسب برای بارگیری یا تخلیه و ذخیره سازی مناسب بار در زمان انتظار برای بازرسیهای گمرکی؛
- پیاده سازی قانون میارزه با قاچاق کالا و ارز در سطح هواپیمایی غیر نظامی؛
- بازبینی دوره ای فرآیندهای اجرایی توسط همه گروههای درگیر در ورود و خروج کالا، بمنظور نیل به زمان هدف گذاری شده جهت تکمیل کلیه تشریفات گمرکی و انجام تعدیلات لازم در زمان مورد نیاز و قابل توجیه؛
- بررسی انعطاف پذیر نمودن مجموعه های مختلف در ارایه خدمات در اوقات سفر خاص؛
- پیگیری استقرار سامانه های نوین پردازش مسافر و بار از پذیرش بر خط مسافری و نیز کلیه خدمات خود پذیرش
- پیاده سازی سامانه اطلاعات از پیش فرستاده مسافری API و نیز PNR با محوریت و مسئولیت سازمان هواپیمایی کشوری و الزام همکاری کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و نهادهای درگیر.
- ایجاد ارتباط مستمر و سازنده با وزارت بهداشت در اعمال مقررات بهداشتی و نیز ممانعت از گسترش بیماریهای مسری در کشور
- تعیین زیرساختهای مورد نیاز فرودگاهها
- اسناد مسافرتی قابل خواندن توسط ماشین (MRTD) و بکارگیری بیومتریک در اسناد سفر (گذرنامه و ویزا)؛

- تشویق و گسترش فرهنگ مشتری مداری و فراهم نمودن ابزارها و شاخصه های آن در ارائه خدمات کلیه نهادهای فعال در صنعت؛
- اندازه گیری میزان رضایتمندی مشتریان از کیفیت خدمات به منظور معرفی نهاد برتر در خدمات رسانی و جهت ارائه جایزه تعالی خدمت؛
- هماهنگی و برنامه ریزی برای زمانبندی و تخصیص جا به هواپیما (Slot Allocation)
- ایجاد ارتباط بین تسهیلات و امنیت در جهت خدمات رسانی امن و مناسب
- پیاده سازی برنامه باربری الکترونیکی e-freight
- مرور و بازبینی مداوم SARPs انکس ۹ به منظور و اهداف تعیین شده
- احصاء وظایف و مسئولیت های هر یک از دستگاه های مسئول و ذینفع در اجرای SARPs انکس ۹

۲-۳- کمیته های تسهیلات فرودگاهی

با هدف ایجاد هماهنگی های محلی جهت توسعه و تداوم فعالیت کمیته ملی تسهیلات فرودگاهی در فرودگاه های بین المللی و مرز هوایی، کمیته ای مرکب از نمایندگان ذینفعان اصلی در حوزه تسهیلات فرودگاهی شامل مقامات هواپیمایی کشوری، مهاجرت و گذرنامه، گمرک، شرکت های هواپیمایی فعال، نهادهای امنیتی، خدمات پستی و مخابراتی، هندلینگ، و سایر ذینفعان به ریاست مدیر بهره بردار فرودگاه تشکیل میگردد. سازو کار تشکیل این کمیته ها توسط کمیته ملی تدوین خواهد گردید.

۳-۲-۱- اقدامات کمیته تسهیلات فرودگاهی

- پیاده سازی برنامه ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی (NATFP) در سطح فرودگاهی
- بررسی مسایل و مشکلات بوجود آمده در ارتباط با ترخیص هواپیما، خدمه پروازی، مسافر، جامه دان، بار، پست در فرودگاه مربوطه و در صورت امکان ارائه راه حل های موثر برای این قبیل مشکلات
- ارائه پیشنهادات مناسب به کمیته ملی تسهیلات و وزارتخانه/سازمان و نهاد مربوطه در صورتی که حل آن از حدود اختیارات کمیته تسهیلات فرودگاهی خارج باشد.

۴- نقش ، وظایف و مسئولیت دستگاه های درگیر در تسهیلات حمل و نقل هوایی

در این بخش مسئولیت هر دستگاه در پیاده سازی موضوعات مربوط به تسهیلات فرودگاهی با توجه به نوع تخصص و مسئولیت های ملی دستگاه مربوطه تعیین گردیده است.

۴-۱- مقامات مسئول برنامه ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی

مسئولیت های رئیس سازمان هواپیمایی کشوری به عنوان مقام مسئول تبیین برنامه ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی و رئیس کمیته ملی تسهیلات تعیین شده از سوی شورای عالی هواپیمایی کشوری در حوزه تسهیلات حمل و نقل هوایی عبارت است از:

- ایجاد دبیرخانه کمیته ملی تسهیلات
- ایجاد هماهنگی ها در برنامه ملی بوده و برگزاری جلسات منظم و یا موقت
- حصول اطمینان از رعایت خط مشی ها، مقررات برنامه ملی و نیز رعایت قوانین از سوی نهادهای ذیربط
- هماهنگی میان وزارتخانه ها که هر یک مسئولیت کاملی در حیطه تخصصی خود دارند
- همکاری با مسئول و یا نماینده برنامه ملی امنیت هوانوردی به منظور حفظ و دستیابی به یکپارچگی برنامه های ملی امنیت هوانوردی و تسهیلات حمل و نقل هوایی کشور
- بررسی دوره ای تطابق کامل با استانداردها و توصیه های ارایه شده در انکس ۹ و در صورت لزوم اعلام مغایرت ها به ایگائو
- حصول اطمینان از این که عملیات بهره برداران، فرودگاه ها و نهادهای حاکمیتی به طور موثری منطبق بر قوانین کشور بوده در سطح بالای بهره وری قرار دارد.
- انجام سایر امور مرتبط با تسهیلات حمل و نقل هوایی به عنوان رئیس کمیته ملی تسهیلات

۴-۲- مقامات مسئول امنیت هوانوردی

مسئولیت های نمایندگان امنیتی ، در حوزه تسهیلات حمل و نقل هوایی عبارت است از:

- تعریف و تخصیص وظایف و هماهنگی فعالیتها میان دستگاهها، فرودگاهها، شرکتهای هواپیمایی، ارایه دهندگان سرویس های ترافیک هوایی و سایر بخش های ذیربط در خصوص پیاده سازی ابعاد مختلف برنامه ملی امنیت هوانوردی

- سازماندهی و در دسترس قرار دادن منابع حمایتی و تسهیلات مورد نیاز خدمات امنیت هوانوردی در فرودگاه‌هایی که خدمات غیر نظامی ارائه می‌دهند.
- همکاری تنگاتنگ با سایر نهادهای دولتی، شرکت‌های هواپیمایی، بهره‌برداران فرودگاه در بکارگیری ضوابط امنیتی هوانوردی به منظور کمینه نمودن تأخیرات غیر ضرور و ایجاد دردسر در جابجایی مسافر، جامه‌دان، بار و پست و نیز هواپیما
- سازماندهی کنترل‌های امنیتی و رویه‌ها به منظور کمینه نمودن تأخیرات و تداخلات در فعالیتهای هواپیمایی کشوری، در صورتی که تأثیر این رویه‌ها و کنترل‌های امنیتی به مخاطره نیفتد.
- حصول اطمینان از بازرسی‌ها و تکنیک‌های موثر آزمایش کردن در بازرسی مسافران، جامه‌دان ایشان، بار و نیز هواپیما به طوری که عزیمت هواپیما تسهیل گردد.
- مجاز نمودن تصویب رویه‌ها، تسهیلات و امکانات برای جابجایی مسافران؛ جامه‌دان؛ بار و هواپیما تا مادامی که ضوابط امنیتی و سایر الزامات کنترلی برآورد شده باشند.
- هماهنگی با مقامات گذرنامه و صادرکنندگان پاسپورت و ویزا و سایر اسناد سفر به منظور حصول اطمینان از این که بکارگرفتن تکنولوژی گنجانده شده در اسناد مسافرتی، تسهیلات و امنیت مسافر را بهبود می‌بخشد.
- توصیه به رییس کمیته امنیت هوانوردی در خصوص فرآیندها و مفاهیم امنیتی (در صورت لزوم)
- انتشار رویه‌های در حوزه خدمات، سرویس‌ها و سایر موارد موثر بر تسهیلات هواپیمایی
- همکاری در تهیه شیوه‌نامه‌های مشترک موثر بر خدمات و تسهیلات هواپیمایی
- نمایندگی مجموعه متبوع در کمیته تسهیلات هواپیمایی در برپایی اقدامات ضربتی از جمله برنامه‌های واکنش اضطراری، مانورها و نیز ایام پیک
- شرکت در جلسات کمیته ملی تسهیلات

۴-۳- گمرک

مسئولیت‌های ریاست محترم گمرک، در حوزه تسهیلات حمل و نقل هوایی عبارت است از:

- نظارت بر ورود و خروج مسافر، بار و پست به منظور رعایت قوانین مربوطه
- اتخاذ تمهیدات لازم در ارسال و تأیید الکترونیکی بار ورودی و خروجی (مطابق استانداردها و توصیه‌های انکس ۹
- ساده‌سازی روش‌های ترخیص بار وارداتی و صادراتی
- نگه‌داری بارهای ممنوعه و محدود تا ارائه گواهینامه‌های لازم
- انتشار رویه‌های در حوزه خدمات، سرویس‌ها و سایر موارد موثر بر تسهیلات هواپیمایی

- همکاری در تهیه شیوه نامه های مشترک موثر بر خدمات و تسهیلات هواپیمایی
- نمایندگی مجموعه متبوع در کمیته تسهیلات هواپیمایی در برپایی اقدامات ضربتی از جمله برنامه های واکنش اضطراری، مانورها و نیز ایام پیک
- مشارکت در برنامه ملی تسهیلات و نیز در صورت لزوم در سایر نشست های مرتبط با مسایل تسهیلاتی
- ارایه خدمات کافی بدون دریافت هزینه از بهره برداران در طول ساعات کاری

۴-۴- مهاجرت و گذرنامه

مسئولیت رییس پلیس مهاجرت و گذرنامه نیروی انتظامی ج.ا.ایران، در حوزه تسهیلات حمل و نقل هوایی عبارت است از:

- حصول اطمینان از استاندارد بودن و انطباق اسناد مسافرتی صادره با مفاد سند ۹۳۰۳ ایکائو (قابلیت خواننده شدن توسط سیستمهای استاندارد بین المللی)
- شناسایی و عدم صدور اسناد مسافرتی جهت افراد با هویت غیر
- حصول اطمینان از اعتبار و قابلیت پذیرش اسناد مسافرتی در مرزهای رسمی کشور
- شناسایی و ممانعت از سفر افراد با اسناد غیر
- همکاری با سازمان در پیاده سازی API
- کنترل و تأیید اصالت مدارک مسافرتی مسافرتی عبوری
- مساعدت و همکاری در خصوص ورود موقت و بدون تأخیر متخصصین جستجو، نجات، بررسی سانحه، تعمیر و نجات هواپیما در مطابقت با انکس ۱۲ (جستجو و نجات) و انکس ۱۳ (بررسی سانحه و حادثه) در هنگام فرود پروازهای اضطراری و سوانح
- ثبت ورود و بررسی عودت (Deportees) مسافرتی پس از معرفی مسافر توسط شرکت هواپیمایی
- کمک به شرکتهای هواپیمایی در ارزیابی اسناد مسافرتی
- همکاری در تهیه شیوه نامه های مشترک موثر بر خدمات و تسهیلات هواپیمایی
- حضور در جلسات کمیته ملی تسهیلات و در صورت لزوم سایر جلسات مربوط به انجام اقدامات ضربتی از جمله برنامه های واکنش اضطراری، مانورها و نیز ایام پیک

۴-۵- امور بهداشت و سلامت

با هدف جلوگیری از انتشار بیماریها در عرصه بین المللی و کاهش عوارض و مخاطرات رویدادهای دارای ماهیت بیولوژیک، شیمیایی و تشعشعی (هسته ای) از طریق حمل و نقل هوایی، مسئولیت وزارت بهداشت، در حوزه تسهیلات عبارت است از:

- همکاری فعال با سازمان بهداشت جهانی و سایر کشورها به منظور حصول اطمینان از این که مقررات IHR به طور موثری پیاده سازی می گردد.
- شناسایی رویدادهای بیماری یا مرگ و میر فراتر از میزان مورد انتظار در یک دوره زمانی خاص در تمامی مناطق کشور.
- گزارش سریع کلیه اطلاعات موجود و ضروری جهت انجام واکنش در سطح مناسب در انجام مراقبت های بهداشتی
- پیاده سازی سریع اقدامات اولیه ضوابط کنترلی (در برابر انتشار بیماری)
- انجام واکنش سریع و موثر در خصوص خطرات مربوط به بهداشت عمومی و نیز مخاطرات بین المللی
- حصول اطمینان از انجام حشره زدایی و گند زدایی هواپیما بر اساس توصیه های سازمان بهداشت جهانی
- فراهم نمودن تسهیلات کافی برای واکسیناسیون، قرنطینه (در صورت نیاز) و نیز صدور گواهینامه های لازم.
- همکاری با مقامات فرودگاهی و شرکت های هواپیمایی، به منظور حصول اطمینان از این که کترینگ و مواد غذایی، انبار ذخیره سازی مربوطه، آب آشامیدنی، و سایر اقلام مصرفی در فرودگاه و هواپیما به صورت بهداشتی و مطابق استانداردهای تدوین شده سازمان بهداشت جهانی و مقررات بهداشتی وزارت بهداشت، تهیه و نگهداری می شوند.
- آگاهی رسانی به سازمان بهداشت جهانی و مطابق الزامات IHR در خصوص مخاطرات بهداشتی که ماهیت بین المللی دارند.
- حصول اطمینان از دسترسی به خدمات مناسب پزشکی از جمله امکانات تشخیصی، که اجازه می دهد تا ارزیابی سریع و مراقبت از مسافران بیمار و نیز / فرودگاه به عمل آید.
- ایجاد و حفظ یک برنامه contingency plan public health emergency به منظور اطمینان از پاسخ سریع در صورت وقوع وضعیت اضطراری بهداشتی در سطح بین الملل.

- تضمین تدارک فضای مناسب، جدا از دیگر مسافران، به مصاحبه با افراد مظنون و یا افراد تحت تاثیر بیماری مسری.
- ارزیابی وضعیت سلامت، و در صورت لزوم، سازماندهی قرنطینه برای مسافران مشکوک؛
- انتشار رویه های در حوزه خدمات، سرویس ها و سایر موارد موثر بر تسهیلات هواپیمایی
- همکاری در تهیه شیوه نامه های مشترک موثر بر خدمات و تسهیلات هواپیمایی
- نمایندگی مجموعه متبوع جلسات کمیته ملی تسهیلات و در صورت لزوم سایر جلسات مربوط به انجام اقدامات ضربتی از جمله برنامه های واکنش اضطراری، مانورها و نیز ایام پیک

۴-۶- حفظ نباتات و ذخایر ژنتیک گیاهی

مسئولیت های وزات جهاد کشاورزی سازمان حفظ نباتات، در حوزه تسهیلات حمل و نقل هوایی عبارت است از:

- اطمینان از رعایت مقررات و دریافت گواهی و تأییدیه های لازم در ورود و یا خروج نباتات از /به کشور.
- اطمینان از انجام مشاره های لازم با نهادها و سازمان های بین المللی مربوطه به منظور بهره گیری از آخرین اقدامات توسعه ای در بروز نمودن آگاهی های لازم در کمیته تسهیلات فرودگاهی و نیز سایر ذینفعان
- شرکت در جلسات کمیته ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی

۴-۷- قرنطینه دامی

مسئولیت های وزات جهاد کشاورزی سامان دامپزشکی، در حوزه تسهیلات حمل و نقل هوایی عبارت است از:

- اطمینان از رعایت مقررات و دریافت گواهی و تأییدیه های لازم در ورود و یا خروج دام از /به کشور.
- اطمینان از انجام مشاره های لازم با نهادها و سازمان های بین المللی مربوطه به منظور بهره گیری از آخرین اقدامات توسعه ای در بروز نمودن آگاهی های لازم در کمیته تسهیلات فرودگاهی و نیز سایر ذینفعان
- اطمینان از این که در صورت نیاز به سمپاشی هواپیما در برطرف نمودن تهدیدات جانوران موذی، فقط آن دسته از روش ها و ضد عفونی کننده های توصیه شده توسط سازمان بین المللی بهداشت جانوری استفاده می شود .
- حصول اطمینان از اظهار و انجام اقدامات فوق العاده در شرایط بیماری های حیوانی
- شرکت در جلسات کمیته ملی تسهیلات حمل و نقل هوایی

۴-۸- وظایف و مسئولیت های شرکت های هواپیمایی

- خدمات رسانی موثر به مسافران و بار
- اطلاع رسانی به مسافران در خصوص الزامات کشورهای مبدأ، ترانزیت و مقصد سفر
- انجام اقدامات لازم در خصوص اطلاع رسانی بموقع به مسافران در خصوص الزامات اسناد مسافرتی در هنگام سوار شدن به هواپیما
- مد نظر داشتن فرض اولیه مسئولیت شرکت هواپیمایی در حضانت و مراقبت از مسافران و خدمه پروازی در هنگام پیاده شدن از هواپیما از لحظه ترک هواپیما تا زمان پذیرش مسافر برای بازرسی (گذرنامه)
- فراهم نمودن همیاری کافی برای مسافرانی که نیاز به خدمات ویژه دارند شامل اطفال که به تنهایی سفر می کنند و یا مسافران معلول و توانخواه
- اطلاع رسانی به مسئولین فرودگاه در خصوص خدمات، برنامه ها، ناوگان، و برنامه های پروازی در فرودگاه، با هدف فعال کردن برنامه ریزی منطقی با توجه به امکانات و خدمات فرودگاه و به منظور پیش بینی ترافیک فرودگاه در برآورد حضور و خدمات مورد نیاز نهادهای کنترلی
- شرکت در جلسات کمیته ملی تسهیلات و در صورت لزوم سایر جلسات مربوط به انجام اقدامات ضربتی از جمله برنامه های واکنش اضطراری، مانورها و نیز ایام پیک سفر

۴-۹- وظایف و مسئولیت های شرکت فرودگاه ها و ناوبری هوایی ایران

- بهره برداران فرودگاه ها (شرکت فرودگاه ها و ناوبری هوایی ایران، مناطق نفتی، مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی و بخش خصوصی) در مشاوره با شرکت های هواپیمایی، نهادهای کنترل دولتی و سایر ذینفعان مربوطه، از رضایتمندی در ارائه خدمات و تسهیلات به خدمه هواپیما، مسافران، جامه دان و بار و پست و به اطمینان حاصل نمایند. وظایف و مسئولیت های بهره برداران هواپیما در خصوص تسهیلات شامل موارد زیر بوده و محدود به آن نمی باشد.
- طراحی و باز طراحی فرودگاه به گونه ای که جریان ترافیکی هواپیما، مسافر، جامه دان، بار و پست و خدمه هواپیما و نیز سطوح دسترسی ارتقاء یابد.
 - بهره گیری از علایم و نشانگر های مناسب و استاندارد در زمینه جابجایی و جریان هواپیما، مسافر، جامه دان، بار و پست و خدمه هواپیما

- اتخاذ تمهیدات لازم در خصوص (Flight Information Display System) FIDS
- بهره‌گیری از تجهیزات ویژه بازرسی امنیتی با هدف کمینه نمودن تعداد مسافرانی که با اهداف خاص و دیگری مورد بازرسی قرار می‌گیرند.
- تدارک دیدن فضاها و مکان‌هایی برای مقاصد مورد نیاز بررسی‌های بهداشت و سلامت و نیز قرنطینه‌های دامی و نباتی
- تدارک، نگهداری و بهینه‌سازی تسهیلات و خدمات مسافرین معلول و توانخواه
- ارائه فضا و امکانات کافی برای سازمان‌ها و نهادهای کنترلی
- سازماندهی کمیته تسهیلات فرودگاهی
- شرکت در جلسات کمیته ملی تسهیلات و در صورت لزوم سایر جلسات مربوط به انجام اقدامات ضربتی از جمله برنامه‌های واکنش اضطراری، مانورها و نیز ایام پیک

۴-۱۰- وظایف و مسئولیت‌های شرکت‌های خدمات هندلینگ

- این شرکت‌ها باید در هماهنگی نزدیک با نهادهای کنترلی دولتی شرایط لازم در جریان سیال هواپیما، خدمه پروازی، مسافران، جامه‌دان، بار و پست فراهم نمایند.
- شرکت در جلسات کمیته‌های تسهیلات فرودگاهی به صورت موثر و مناسب

۴-۱۱- وزارت امور خارجه

- در صورت لزوم صدور ویزا برای متخصصین بررسی‌سازحه مقامات مسئول ذیربط در صورت نیاز و به صورت فوق العاده نسبت به صدور ویزا در ورود اقدام و یا ورود آنان را تسهیل نمایند.